

PEDAGÓGUSOK A KÖZÉLETBEN

A közéleti szereplésre való képzés jelentősége a tanítóképző intézetekben

A Módszertani Közlemények 1973. évi 3. számában „Pedagógusok a közéletben” című cikk adta az indítékot, hogy a fölkészítés, azaz a képzés oldaláról írjak néhány gondról és gondolatról. Nevezetesen arról van szó, hogy ma, amikor a budapesti és debreceni egyetemről, a szombáthelyi és a debreceni tanítóképző intézetből speciálisan képzett főhivatású népművelők kerülnek a művelődési otthonok, a könyvtárak, a klubok élére, önkéntelenül is fölmerül a kérdés, csökken-e ezzel a pedagógusok szerepe a népművelésben, szükséges-e ezek után még a pedagógusképző intézményekben a népművelésre való oktatás, képzés?

Idézem Takács István, „Népművelés és értelmiség” című cikkét (Magyar Ifjúság 1973. III. 30.) „Aligha várhatjuk, hogy évente végző 30–40 hivatásos és magasan képzett népművelő oldja meg népművelési, közművelődési gondjainkat a gyakorlatban. Sokkal inkább arra lenne szükség, hogy ne kerüljön ki egyetlen főiskoláról és egyetemről sem úgy egy fiatal értelmiségi, hogy ne ismerje a népművelés legelemibb módszertani, tematikai, pedagógiai elveit... s éppen ezért elengedhetetlenül szükséges, hogy a főiskolákon, egyetemeken mindenki megszeresse legalább a minimális tájékozottságot, a módszertani alapokat. Ha már nem állunk valami jól e téren, legalább a jövőben legyen könnyebb a dolgunk.”

A tanítóképző intézetekben mindig volt népművelés-oktatás. Most is fel tudom mutatni évtizedekkel ezelőtti szerzett népművelési okleveletem, mely szerint a szegedi tanítóképző intézetben népművelésméletheletről és gyakorlatból bizottság előtt vizsgáztam és erre a munkára képesítést szereztem. Szerintem a pedagógusi munkakörhöz régen is hozzá tartozott, most még inkább hozzá tartozik és tőle elválaszthatatlan feladat részt venni a nép kulturális életének fejlesztésében mind az iskolában mind az iskolán kívül.

Ezt a tényt ismerté fel a Művelődésügyi Minisztérium Közművelődési Főosztálya és a Népművelési Intézet. Ezért már húsz éve foglalkozik a tanítóképző intézetekben majd később a főiskolákon és az egyetemeken a népművelést oktató tanárok továbbképzésével. Minden nyáron két hetes tanácskozáson találkoznak a népművelés oktatói és kutatói, ahol a korszerű népművelés időszerű problémái kerülnek megvitatásra. Mondhatnám, hogy egy lépéssel mindig az események előtt jártunk. A szervező Népművelési Intézet neves magyar és külföldi előadókat, kutatókat hívott előadások és beszámoló tartására, akik a legújabb és legkorszerűbb tevékenységeket és módszereket ismertették. E tanácskozásokon mód nyílt más kulturális intézmények munkájának a megismerésére, megvitatására és az évek folyamán nagyon sok hasznos tapasztalatcserére.

Tizenöt esztendővel ezelőtt az 1958/26. számú Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának rendelete újjászervezte a tanítóképzést. Végre megvalósult sok pedagógus álma, az érettségire épülő felsőfokú képzés. A társadalom igénye szükségessé tette, hogy az általános iskola tartalmi fejlesztése érdekében felsőfokú szintre emeljék a tanítóképzést is. A képző új tantervében a tantárgyak között ott szerepelt a népművelés is, s ennek célkitűzését tantervünk a következőkben szabta meg: „Készítse elő a hallgatókat, mint társadalmi munkás népművelőket a felnőttek ok-

tatásából, neveléséből rájuk háruló feladatok ellátására; a tananyag feldolgozása biztosítsa számukra ehhez a szükséges ismereteket és készségeket, fejlessze ki bennük a népművelés iránti érdeklődést és hajlamot.”

A tanítóképző intézetekben ebben a szellemben oktattak a tanárok s közben a Művelődésügyi Minisztérium Közművelődési Főosztálya 73.873/1965. XXIII. sz. rendelkezésével a tiszteletdíjas művelődési otthonok igazgatói munkakörének ellátásához szükséges alapfokú népművelési vizsgát törölte azok számára, akik a tanítóképző intézetekben népművelési ismereteket hallgattak és e tárgyból kollokváltak. E tény a tanári munka messzemenő elismerését is jelentette.

1973. augusztus 31-i keltezéssel a Népművelési Szakbizottság főiskolai és tanítóképzős albizottsága „Emlékeztetőt” juttatott el a népművelést tanító tanárokhoz. E szerint a tárgy megszűnik a pedagógusképző intézetekben és az eddigi népművelési anyagot e tanévtől kezdve differenciáltan kell tanítani a pszichológia, pedagógia, tantárgypedagógia és marxista tárgyak keretében. A pedagógusképző intézetekben választható nem kötelező jelleggel különböző speciális kollégiumok kezdeményezhetők, a tanítóképző intézetekben két féléves, heti négy óras, a tanárképző intézetekben négy féléves, heti két órás oktatási formák között.

Intézetünk 14. éves fennállásának alkalmával felmértük, hogy mennyiben tesznek eleget kikerült fiatal nevelőink a velük szemben támasztott követelményeknek. Az iskolaigazgatók a tőlünk kikerült fiatal tanítók munkájával nagyon elégedettek. Többségük a közművelődésbe is bekapcsolódik, részben mint érdeklődő, részben mint mellékfoglalkozású művelődési otthon szakkör, vagy klubvezető.

A hallgatókat megismertettük a kultúra és a népművelés fogalmával, ennek történeti és osztályjellegével; a szocialista népművelés céljával és feladataival; a népművelésben érvényesülő pszichológiai, pedagógiai és didaktikai alapelvekkel; a párt és állami vezetéssel, irányítással, ellenőrzéssel; a közművelődési intézmények hálózatával és azok munkájával; és végül a népművelési munka tervezésével.

A népművelési gyakorlatban a hallgatók megismerkedtek különböző népművelési intézmények, nevezetesen a tudományos ismeretterjesztő társulat, a népművelési tanácsadók, a művelődésügyi módszertani központok, a múzeumok, a könyvtárak és más intézmények ismeretterjesztő munkájával. Ezen kívül minden hallgató évfolyam dolgozatot készített valamilyen általa választott témakörből. E dolgozat, mint ismeretterjesztés előadásra került a többi hallgató előtt. A hallgatóság az előadás meghallgatása után mind a dolgozatot, mind az előadót megbírálta, a tartalmat, illetve a munkásságot értékelte. Az egész évi munka kollokviumon, illetve gyakorlati jeggyel zárult.

Népművelési képzésünkben mindig a korszerűséget, az új népművelési formákat kerestük és azokat ismertettük. Ennek érdekében többek között hét éve külső segítséggel képezzük az ifjúsági klubvezetőket. Hosszabb-rövidebb ideig egyéb stúdiókat szerveztünk, pl. énekarvezetést, irodalmi színpadot stb. Úgy gondoljuk, felmérhetetlen jelentősége van annak, ha a művelődési otthon, klub, vagy más szervek zenekarában, zenekarában, irodalmi színpadán ott látják a község tanítóját.

Részt vállaltunk és vállalunk – lehetőségeinkhez képest – a főiskolai és egyetemi hallgatók téli népművelési gyakorlatából. Támogatjuk a diákkörök munkáját és szereplését az OSZK-n.

A fentiek láthatóan bizonyítják, hogy a képző intézmények és közöttük a tanítóképző intézetek lehetőségeikhez és adottságaikhoz képest sokat tesznek azért, hogy a tanítók mind az iskolában, mind szocializmust építő társadalmunk különböző posztjain jól megállják a helyüket. Megnyugtató a számunkra, hogy az MSZMP

KB 1972. június 15-i határozatában is megfogalmazta és írásba foglalta eddigi törekvéseinket és ezutáni tevékenységünk lényegét. „Az iskola ne csak a tanulást, hanem a tanulók társaséletét, közösségi, társadalmi tevékenységét is szervezze: váljék a fiatal művelődésének, alkotó kedvteléseinek, értékcszórakozásának szervező központjává. Ez szükségessé teszi az iskolák zártságának feloldását, a társadalom különböző intézményeihez – így a közművelődési intézményekhez – fűződő kapcsolatainak erősítését, az iskolán kívüli egyéb nevelési tényezők fokozottabb közreműködését.”

Dr. Kemenes József

Balázs Sándor:

VIHARFELHŐK RÓMA FELETT

A kötet az ókori történelem két jelentős hő-sét mutatja be.

Az egyik Hannibál, előkelő karthágói család tagja; a másik Spartacus, ismeretlen származású rabszolga.

Az egyik esküvel fogadja, hogy élete végéig harcol a rómaiak ellen; a másik is megesküdik, hogy minden erejével harcol a szolgaság ellen.

Mindketten elbuknak. Nevük azonban fennmaradt több mint kétezer év múltán is. Különböző célokért harcoló hősök ők, akik a különbözőség ellenére is jelentős helyet foglalnak el a történelemben.

A két érdekes életrajzi mű egy kötetben jelent meg: *Hannibál a kapuk előtt*, illetve *Reng a föld Itáliában* címmel.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1973)

Mészöly Miklós:

FEKETE GÓLYA

Az árvizi erdők és vizes rétek világa bontakozik ki Mészöly Miklós legújabb művében.

Szereplői hol csónakon, hol a réten kuszvalopakodva törnek előre, hogy meglessék a fekete gólyát, — ezt az éber, az embertől elhúzódó ritka madarat és flókerpuskával elejtésék.

A remek ifjúsági regényt Würtz Ádám illusztrálta.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1973)

Hárs László:

10 × 10 = 100 MESE

Éppen negyven éve vagyok meseíró, de idáig még egyetlen mesét sem sikerült kitalálnom. Azért, mert az igazi mesét nem lehet kitalálni, csak megtalálni. Hogy hol? Hát mindenütt. A tündöklő napsütésben ugyanúgy, mint a koromsötét éjszakában. Mert a világ telis-tele van mesével. Itt röpködnek, itt suhannak, itt játszanak körülöttünk szüntelen.

A lepkefogó háló, mintájára de jó is lenne egy mesefogó háló, azzal mindenki annyi mesét foghatna magának, amennyi csak jólesik, és olyat, amilyet, csak akar.

Nekem is volt ilyen hálóm, negyven év alatt mégis jó sok mesét sikerült nyakon csipnem. Ebből a gyűjteményből válogattam ki a tízszertíz, vagyis száz, legszebbet. Hadd lássa mindenki, hogy az élet telis-tele van mesével, — így vall az író.

A szebbnél szebb meséket Würtz Ádám színes és fekete illusztrációi kísérik.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1973)

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1973)

Ignác Rózsa:

HAJDANÁBAN ZAMBIÁBAN

Régen történt. Réges-régen valahol Afrikában, hogy megérett a kókuszdió, s le kellett szüretelni. Az afrikai ember felmászott a fára érte, de amikor felemelte a kezét, egy légy megcsipte az orrát.

Mi történt ezután?

Leesett a kés, ugrott az asszony, menekült a kígyó, sivitott a patkány, megijedt a csóka, kiesett a mangó a majom szájából, rápottyant az elefánt kobakjára, megláztul a hangyavár teteje, rázuhant a hajnalmadár fészkére, s hogy még mi történt, megtudja, aki elolvassa a mesét.

A mulatságos afrikai csalimesét Würtz Ádám tréfás rajzai kísérik.